

SELECȚIA ȘI PUBLICUL

Între 13 și 20 octombrie, Teatrul de Stat din Arad a găzduit a doua ediție a Festivalului de Teatru Clasic. Obiectivele festivalului, arăta Ovidiu Cornea, directorul executiv, au fost trei. În primul rând, să-și găsească un profil distinct, fără să „dubleze” vreo ofertă din florilegiul de festivaluri din România; în al doilea, să se lege de specificul Aradului, adică de temperamentul acestui oraș, de oamenii săi de cultură, oferindu-le un dar, cu alte cuvinte, șansa de a vedea câteva dintre cele mai reprezentative producții ale ultimelor două stagioni; în al treilea rând (care-i conferă și originalitatea), să se transforme într-un târg internațional de teatru prin invitarea unor impresari și directori de festivaluri din lume, care să ia contact cu teatrele românești în vederea unor eventuale achiziții de spectacole. Una dintre montările din festival fiind deja invitată la o reuniune internațională, organizatorii consideră că au câștigat un punct important.

Directorul artistic și totodată selecționarul festivalului, Victor Parhon, mărturisea că a urmărit să ofere atât publicului cât și invitaților străini o imagine cât mai apropiată de adevăr a realei diversități de mijloace scenice folosite în montarea repertoriului clasic.

Este și unul dintre motivele pentru care festivalul a renunțat în mod programatic la aspectul festiv al premiilor: „N-o să venim noi acum să facem ordine în teatrul românesc!” (Ovidiu Cornea). Critica a apreciat această opțiune, atâta vreme cât, în abundența festivalieră din România, reuniunea de la Arad este competitivă prin însăși selecția propusă. De altfel, spectacolele se „întrecuseră” deja în alte festivaluri, multe dintre ele obținând acolo premii, astfel încât decernarea unor distincții s-ar fi dovedit, în acest caz, redundantă. Profesoara Ileana Berlogea menționa – în colocviul ce l-a avut ca moderator pe criticul Valentin Silvestru – că festivalul de la Arad este important datorită programului său estetic de valoare. În plus, pentru că „e prezentă toată harta țării”.

De altfel, iată spectacolele participante: **Omul care a văzut moartea** (regia: Mihai Manolescu, Teatrul Național din

București), **Revizorul** (regia: Mircea Cornișteanu, Teatrul „Nottara”), **Phaedra** (regia: Silviu Purcărete, Teatrul Național din Craiova), **Woyzeck** (regia: Tompa Gábor, Teatrul „Bulandra”), **Săptămâna luminată** (regia: Mihai Măniuțiu, Teatrul Național din Cluj), **Mireasa mută** (regia: Alexandru Tocilescu, Teatrul de Comedie), premiera **Măsură pentru măsură** (regia: Ștefan Iordănescu, Teatrul de Stat din Arad) și **Penthesilea** (regia: Cătălina Buzoianu, Teatrul Dramatic din Constanța). Așadar, pe lângă textele cărora timpul le-a validat valoarea, festivalul s-a întrecut și în a reuni regizori dintre cei mai bine cotați. De asemenea, în afara producțiilor deja consacrate, festivalul a adus, cum se vede, și unele foarte recente: alături de premiera teatrului arădean, **Penthesilea**, care apăruse de foarte puțină vreme, și **Omul care a văzut moartea**, reprezentația de la Arad având loc cu câteva zile înainte de premiera oficială de la București.

Omul care a văzut moartea s-a jucat în deschiderea festivalului, pe 13 octombrie, în plină campanie electorală, dovedindu-se un foarte bun început, în aceeași măsură incitant și relaxant pentru spectatori. De altfel, la satisfacerea acestora s-au și gândit organizatorii când au invitat montarea în discuție, **Mireasa mută** sau **Revizorul**. Dintre toate, doar **Revizorul**, jucat într-un ritm excesiv de lent, nu a reușit să se ridice la înălțimea așteptărilor publicului, un public de o factură deosebită, pe de o parte foarte educat, pe de alta foarte cald. De altfel, invitații străini s-au arătat invidioși pentru publicul românesc – nepoluat încă de subkultură și răbdător chiar față de o simbolică mai complicată.

Unul dintre spectacolele foarte gustate a fost **Woyzeck**, evoluția lui Mihai Constantin, a Oanei Pellea sau a lui Cornel Scripcaru fiind îndelung aplaudate. Dar nu numai „recitalurile” individuale au convins, ci și momentele de ansamblu, după cum stilistica reprezentației cu **Phaedra**, subtilitățile imagistice sau revolta neputincioasă și emoționantă a lui Tezeu (Ilie Gheorghe) nu aveau cum să nu captiveze asistența.

Cele mai îndelungate aplauze le-a stârnit însă spectacolul **Săptămâna luminată** al Teatrului Național din Cluj. Fără să fi câștigat vreodată aprecierea oficială a vreunui juriu la festivalurile la care a participat (cum, cu o umbră de amărăciune, își amintea Melania Ursu), **Săptămâna luminată**, jucată cu o excepțională intensitate la Arad, a înmărmurit literalmente publicul. De altfel, Jussi Helminen, unul dintre directorii Festivalului Internațional de Teatru de la Tampere, s-a grăbit să invite spectacolul în Finlanda.

În penultima zi a festivalului s-a desfășurat colocviul cu tema „Piesa clasică în spectacolul modern”. Tema inițială a fost însă mai puțin prezentă în dezbateri, ponderea având-o discuțiile legate de metodologia selecției. S-a vorbit mult despre avantajele și dezavantajele selecționarului unic. Mátyás Irén, directoarea festivalului de la Zsámbecki, a arătat că această dispută există și în

Zoltan Lovas și Aura Călărășu în Măsură pentru măsură de Shakespeare la Arad (regia: Ștefan Iordănescu)

 Scenă din Penthesilea după Kleist la Constanța (regia: Cătălina Buzoianu)

Ungaria; la festivalul pe care îl organizează au fost încercate mai multe formule: mai întâi, cea a comitetului de selecție, apoi cea a selecționarului unic. Dar, cum acesta a fost bănuț de orgolii și interese mărunte, au fost invitate pentru selecție personalități din afara lumii teatrale: un regizor de film, un artist plastic etc. Contestațiile însă au devenit și mai numeroase, așa că s-a revenit la selecția operată de un critic dramatic...

După atâtea aplauze, după laudele primite pentru selecție, l-am întrebat pe directorul artistic care ar fi totuși nemulțumirile legate de festival. Victor Parhon: „Insuficienta mediatizare. În plus, faptul că suntem încă obligați să suportăm o prea mare doză de improvizație în tot ce facem. Personal, dacă voi fi director artistic și la a treia ediție, pot să stabilesc repertoriul pentru festivalul din octombrie '97 încă din octombrie '96, ceea ce ne-ar permite să elaborăm un caiet-program de ținută, pe care să-l trimitem dinainte invitaților străini, conform unei practici internaționale a lumii civilizate în care dorim să intrăm. Dar degeaba fac eu programul cu un an înainte, dacă bugetul Consiliului județean și municipal și al Ministerului Culturii vor deveni operante de-abia la vară“.

O altă problemă la care s-au referit organizatorii și majoritatea invitaților a fost aceea a măririi numărului de reprezentații ale aceluiași spectacol. Este păcat ca oamenii să vină să vadă Teatrul Național din Craiova, de exemplu, să fie cât pe aci să spargă geamurile și să nu poată intra în sală, orice sumă ar oferi pe bilet.

Selectăm în continuare părerile câtorva dintre invitații străini. Jussi Helminen (Finlanda): „Sunt fericit că mă aflu aici, am fost primit extraordinar. Aș avea o sugestie: dacă de acum încolo intenționați să invitați mai mulți străini, ar trebui să le oferiți

două-trei spectacole pe zi. Și pentru public ar fi mai bine, înțeleg că a fost cerere mare de bilete. Așa că spectacolul de seară s-ar putea dubla cu unul în timpul zilei sau noaptea târziu. O altă idee ar fi să aveți o conferință de presă sau o dezbatere între profesioniști despre spectacolul din seara precedentă sau pe marginea unei teme anume, de exemplu ce e realismul, sau absurdul, sau postmodernismul“.

Harding „Pete“ Lemay (S.U.A.): „Nu am văzut decât două spectacole, **Revizorul** și **Phaedra**, pe care o văd a treia oară. Mi-ar fi plăcut să fiu la toate spectacolele, pentru că nu am avut niciodată ocazia să văd **Woyzeck** sau **Mireasa mută**. Noi nu facem asemenea lucruri, și pentru că nu avem asemenea public. Publicul dumneavoastră e minunat, e receptiv, participă...“.

Tom Ferriter (S.U.A.): „Sunt foarte curios să văd cum va evolua acest festival, pentru că el alătură texte eclecticice, dar pline de consistență: **Woyzeck**, **Phaedra**, Shakespeare. Pare să fie organizat nu după un criteriu anume, ci mai degrabă după ceea ce se întâmplă în țară. Cred că va fi un mare succes, mai ales că le oferă oamenilor de teatru ocazia să discute, să vadă ce anume au mai făcut ceilalți. Cred că pentru teatru e foarte important ca artiștii să schimbe idei; de aici se naște noutatea. Îmi place și că spectacolele sunt moderne, că nu sunteți interesați de o manieră care aparține trecutului. Pentru că, uneori, temele vechi sunt foarte greu de reprezentat“.

Ultima oră: cea de a treia ediție a Festivalului de Teatru Clasic de la Arad se va desfășura între 12 și 19 octombrie 1997 și va fi deschisă de spectacolul **Antigona** de Sofocle, în regia lui Mihai Măniuțiu, producție a Teatrului Tineretului din Piatra-Neamț.

CRISTINA RUSIECKI

